

Osuuskunta- ja osuustoiminnan edistäminen Suomessa

Miikka Enbuske & Katariina Talma

Liiketalouden koulutusohjelman opinnäytetyö
PK-yrityksen liiketoiminta
Tradenomi (AMK)

TORNIO 2012

ALKUSANAT

Tahdomme kiittää ohjaajiamme Marika Sarannetta ja Jukka Lauria, jotka olivat tukenamme alkumetreistä asti. He antoivat meille tarvitsemaamme kritiikkiä ja palautetta ja kannustivat jatkamaan. Haluamme myös kiittää kaikkia kyselyymme vastanneita ja Conventus-projektia, jotka mahdollistivat tämän opinnäytetyön.

Torniossa 6.11.2012

Katariina Talma

Miikka Enbuske

TIIVISTELMÄ

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU, Kaupan ja kulttuurin toimiala

Koulutusohjelma:	Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyön tekijä(t):	Miikka Enbuske & Katariina Talma
Opinnäytetyön nimi:	Osuuskunta- ja osuustoiminnan edistäminen Suomessa
Sivuja (joista liitesivuja):	41 (4)
Päiväys:	1.11.2012
Opinnäytetyön ohjaaja(t):	Jukka Lauri ja Marika Saranne
<p>Opinnäytetyömme tavoitteena oli tutkia osuuskunta- ja osuustoimintaa Suomessa ja etsiä keinoja sen edistämiseen. EU-rahoitteinen Conventus-projekti toimii opinnäytteemme hankkeistajana. Teimme kaksi erillistä kyselytutkimusta, joiden tarkoituksena oli selvittää, kuinka osuuskunta- ja osuustoimintaa voitaisiin edistää Suomessa.</p> <p>Tutkimus toteutettiin sekä kvantitatiivisesti että kvalitatiivisesti. Teoreettinen viitekehys muodostui kirjallisesta tutkimusaineistosta liittyen osuustoimintaan ja osuustoiminnan arvoihin sekä periaatteisiin. Tiedonkeruumenetelmänä käytimme kahta erillistä sähköpostikyselyä.</p> <p>Sähköpostikysely lähetettiin 37 osuuskuntayrittäjälle ja toinen erillinen sähköpostikysely lähetettiin 11 osuustoimintaa tukevalle henkilölle. Kyselyt laadittiin ja toteutettiin Datan analysointi- ja kyselytyökalu Webropolin avulla. Osuuskuntayrittäjien kyselyyn saimme 14 vastausta ja osuustoimintaa tukevien henkilöiden kyselyyn 5 vastausta. Kyselyiden tuloksia ja teoriataustaa vertaillen huomaisimme, että osuuskuntien alkuperäinen tarkoitus eli yleinen hyvinvointi ja hyväntekeväisyys, on väistymässä tavallisen yrittämisen ja voitontavoittelun edeltä.</p>	
Asiasanat: osuuskunnat, osuustoiminta, edistäminen, arvot, periaatteet	

ABSTRACT

KEMI-TORNIO UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, Business and Culture

Degree programme:	Business Administration
Author(s):	Miikka Enbuske ja Katariina Talma
Thesis title:	Promoting cooperatives and cooperative operations in Finland
Pages (of which appendixes):	41 (4)
Date:	1.11.2012
Thesis instructor(s):	Jukka Lauri ja Marika Saranne
<p>The aim of our thesis was to investigate the cooperatives in Finland and to find ways to promote them. The EU-funded project Conventus is the assignor of our thesis work. We made two separate surveys, which were designed to determine how cooperatives could be promoted in Finland.</p> <p>The research for our thesis was conducted both quantitatively and qualitatively. The questionnaires contained primarily open questions to enable use to find in-depth answers and information. The theoretical frame of reference consists of written research materials related to the cooperative movement and cooperative values and principles of operation. We used two separate e-mail surveys as a data collection method.</p> <p>One e-mail survey was sent to 37 co-operative entrepreneurs and another separate e-mail survey was sent to 11 supporters of cooperatives. The questionnaires of these surveys were drawn up, and were carried out with the data analysis and query tool Webropol. We received 14 answers from the cooperative enterprises and 5 replies from the supporters of cooperatives. After receiving the responses to our questionnaires we compared them to the theoretical background of our thesis and found out that the original ideology of cooperatives, the welfare of members, has been forgotten and it has been replaced with normal business standards, making profit.</p>	
Keywords: cooperative, cooperation, advancement, values, principles	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	3
ABSTRACT	4
SISÄLLYS.....	5
1 JOHDANTO	7
1.1 Toimeksiantajan esittely	7
1.2 Opinnäytetyön tavoitteet ja rajaus.....	8
1.3 Tutkimusmenetelmä ja sen perustelu.....	8
2 OSUUSKUNTA- JA OSUUSTOIMINTA SUOMESSA.....	10
2.1 Osuustoiminta.....	10
2.2 Osuuskuntatoiminta	11
3 ARVOT JA PERIAATTEET OSUUSTOIMINNASSA	13
3.1 ICA:n rooli periaatteiden ja arvojen määrittelyssä	14
3.2 Perusarvot	14
3.3 Eettiset arvot	15
3.4 Periaatteet	16
4 OSUUSKUNTATOIMINNAN EDISTÄMINEN	20
4.1 Organisaatiossa oppiminen.....	20
4.2 Yrittäjyyslähöisyyden hyödyntäminen opinnoissa	21
4.3 E-oppimisen hyödyntäminen osuustoiminnan kehittämisessä	22
5 OSUUSKUNTAKYSELY	23
5.1 Tutkimuksen toteutus.....	23
5.2 Osuuskuntayrittäjien vastaukset.....	24
5.2.1 Tukitoimet osuuskuntatoiminnan aloittamiseksi.....	24
5.2.2 Tiedon määrä ennen osuuskuntatoiminnan aloittamista.....	25
5.2.3 Toivotut tukitoimet.....	25
5.2.4 Osuuskuntatoiminnan edistäminen	25
5.2.5 Mielenpöteet osuuskuntatoiminnasta.....	26
5.2.6 Osuuskuntatoiminnan arvot ja periaatteet	26
5.2.7 Ongelmien ratkaisu	26
5.3 Tulokset osuuskuntatoimintaa tukevilta yksiköiltä.....	27
5.3.1 Tukitoimet yritystoiminnan alkuvaiheessa	27
5.3.2 Toiminnan aikaiset tukitoimet	28

5.3.3	Organisaatioiden tietopankit.....	28
5.3.4	Osuuskuntatoiminnan kehittämistoimet.....	29
5.3.5	Osuuskunta yritysmuotona.....	30
5.4	Urban Flow opiskelijaosuuskunnan kokemukset.....	30
6	POHDINTA.....	34
7	LÄHTEET.....	37
	LIITELUETTELO.....	39

1 JOHDANTO

Suomessa on ollut jo yli 100 vuoden ajan osuuskuntatoimintaa, joka jatkuu vielä tänäkin päivänä. Pellervo-Seuran tuella perustettiin ensimmäinen osuuskunta vuonna 1901, jolloin osuuskuntalaki tuli voimaan. Osuustoiminta tarjosi merkittäviä markkinayhteyksiä syrjäseuduille samalla tukien maakuntien kehitystä. Suomessa toimii edelleen yli 4000 osuuskuntaa ja keskinäistä vakuuttajaa ja niillä on yli seitsemän miljoonaa jäsentä. Keskiertosuomalainen on jäsenenä kahdessa tai kolmessa osuuskunnassa. Usein puhutaankin, että Suomi on maailman osuustoiminnallisimman maa vertailtaessa liikevaihtoja, jäsenmääriä ja työllistävyyttä suhteessa maan kokoon. (Osuustoiminta Suomessa 2012, hakupäivä 23.2.2012.)

Osuuskunnan tarkoituksena on jäsenten talouden ja elinkeinon tukeminen taloudellisella yhteistoiminnalla. Osuuskunta on demokraattinen yhteisö joten sen johtaminen, päämäärien määrittäminen ja tavoitteiden asettaminen on kaikkien yhteinen asia. Tämä edellyttää hyvin suunniteltuja tilaisuuksia, joissa osuuskunnan jäsenet pääsevät yhdessä määrittelemään osuuskunnan arvoja, visioita ja strategiaa. Jokaisella osuuskunnan jäsenellä on omat tavoitteensa ja päämääränsä, joten nämä erilaiset tavoitteet ja päämäärät on sovittava yhteen. Tällä tavoin muodostetaan yhteisö, josta jokainen löytää paikkansa ja näin ollen tulee tyydytyksi. (Meretniemi & Ylönen 2008, 48.)

1.1 Toimeksiantajan esittely

Opinnäytetyömme aiheen saimme Conventus-hankkeelta. Opinnäytetyömme kertoo suomalaisesta osuustoiminnasta ja siitä, miten sitä voisi edistää. Conventus-hanke on yleiseurooppalainen yhteistyöprojekti, jonka tarkoituksena on lisätä tietämystä osuustoiminnasta ja osuuskunnista. Projektin tavoitteena on samalla vahvistaa osuuskuntalaisten itsetuntoa, identiteettiä (=oman arvon tuntoa) ja yrittäjäyystaitoja. Conventus-hanke on jatkoa EU-rahoitteiselle Skills-hankkeelle, joka toimi vuosina 2008 - 2010. Skills-hankkeessa tuli selväksi, että osuuskunnassa työskentelevät ihmiset hyötyvät toisilta oppimalla ja että e-oppimisympäristö on hyvä työkalu yhteisölliseen oppimiseen, koska se ei ole sidottua aikaan eikä paikkaan. Tämän vuoksi Conventus-hankeen tavoitteena

on jatkaa osuustoiminnan kehittämistä e-ympäristössä. (Saranne 22.3.2012, henkilökohtainen tiedonanto.)

1.2 Opinnäytetyön tavoitteet ja rajaus

Opinnäytetyömme tavoitteena on selvittää, miten osuuskunta- ja osuustoimintaa voitaisiin kehittää Suomessa. Mielestämme kehittämistyössä tärkeintä on osuuskuntayrittäjien kouluttaminen sekä osuuskuntayrittämisestä tiedottaminen suurelle yleisölle. Osuuskuntalakia on viimeksi päivitetty vuonna 2001, ja tälläkin hetkellä sitä päivitetään yrittäjäystävällisemmäksi, kun sitä muokataan osakeyhtiölain kaltaiseksi. Tämä on myös erittäin tärkeää, jotta osuuskunnasta tulisi vielä varteenotettavampi yritysmuoto esimerkiksi osakeyhtiön rinnalle. (Oikeusministeriö 2012, hakupäivä 6.11.2012)

Tutkimuskysymyksemme ovat seuraavat:

- Millaista koulutusta tulisi järjestää osuuskuntayrittäjille?
- Miten osuuskuntiin kohdistuvia tukitoimia voitaisiin parantaa?
- Onko osuuskuntatoiminnan takana arvoja?

1.3 Tutkimusmenetelmä ja sen perustelu

Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2009, 161) mukaan laadullisen tutkimusmenetelmän lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Periaate sopii meidän opinnäytetyömme aiheeseen, koska tulemme tutkimaan osuuskunta- ja osuustoiminnan kehittämistä Suomessa. Yleisesti laadullinen tutkimus tuo uutta tietoa tosiasioista eikä todenna jo olemassa olevia väittämiä. Metodina meillä on tapaustutkimus, ja haastattelemme osuuskuntayrittäjiä ja –toimijoita, esimerkiksi yritysneuvojaa, sähköpostitse. Tämän vuoksi hyödynnämme opinnäytetyössämme myös määrällistä tutkimusta, koska tämä tutkimusmenetelmä antaa yleisen kuvan muuttujien välisistä eroista ja suhteista. Määrällinen tutkimus vastaa kysymyksiin kuinka paljon ja miten usein. Kohdejoukkonamme ovat kaksi vasta perustettua osuuskuntayritystä, yksi vuoden toiminnassa ollut opiskelijaosuuskunta ja kauemmin toimineita osuuskuntayrityksiä. Käyttäessämme esimerkkinä

omaa osuuskuntaamme voimme käsitellä tapauksia ainutlaatuisina ja tulkita keräämäämme aineistoa sen mukaisesti.

Tapaustutkimusta käytetään yleisesti liiketaloustieteessä. Tutkittava yksikkö tai tapaus (case) voi olla yritys, yrityksen osasto tai yhteisö, jota tarkastellaan todellisessa kontekstissaan eli reaali maailman ympäristössään. Tapaustutkimuksessa käytetään triangulaatiota tutkimusstrategiana eli yhdistetään eri tietolähteitä. Tutkimustamme ei tehdä yhden tietolähteen varaan, vaan hyödynnämme aineistona toteuttamaamme kyselyä ja osuustoimintaa kuvaavaa kirjallisuutta. Tapaustutkimuksen tavoitteena on päästä syvälle yhden tapauksen ymmärtämisessä eli siihen, mitkä ovat ilmiön toimintalogiikka ja toimintaprosessi. Pikemminkin periaatteena on ”vähästä paljon kuin paljosta vähän”. (Kananen 2008, 84-85.)

Aineistomme keräämisen tapana käytämme kyselyä, jossa kysymysten muoto on vakioitu eli standartoitu. Vakiointi tarkoittaa, että jokaiselta kyselyyn vastaajilta kysytään samat asiat, samassa järjestyksessä ja samalla tavalla. Toteutimme kyselyn sähköpostitse, koska vastaajia oli paljon ja he ovat hajallaan. (Vilka 2007, 28.)

2 OSUUSKUNTA- JA OSUUSTOIMINTA SUOMESSA

Ranskassa ja Englannissa 1820 - 1830 luvuilla omaehtoiseen, yhteistoimintaan perustuneita järjestöjä alettiin kutsua osuustoiminnallisiksi, kooperatiivisiksi yhteenliittymiksi. Nämä järjestöt pyrkivät taloudellisen toiminnan kautta parantamaan yhteiskuntaa kuluttajain osuustoiminnallisten yhdistysten sekä tuottajia palvelevien järjestöjen kautta. Onkin sanottu, että osuuskunnat ovat syntyneet markkinatalouden inhimillistäjäksi ja osuustoiminnallisen yrittämisfilosofian kehittyneen vastalauseeksi pääomapainotteista omistajuutta vastaan. (Muukka 2011, 8.)

2.1 Osuustoiminta

Osuustoiminta on yhteistoimintaa, jota jäsenet harjoittavat toteuttaakseen yhteisiä sosiaalisia, taloudellisia tai kulttuurisia tavoitteitaan. Osuustoiminta on osuuskuntiin rakentuva taloudellinen toiminta- ja organisoitumismalli ja jäsentensä yhteisyrittäjyyden muoto. (Liikala 2010, 5, hakupäivä 23.2.2012.)

Aluksi osuustoiminta perustui pääosin hyväntekeväisyyteen. Englantilaisen Robert Owenin (tehtaanomistaja ja yksi osuustoiminnan aateisistä) ajatusten pohjalta perustettiin omavaraisia yhteisöjä, jotka olivat jäsentensä demokraattisesti hallitsevia ja perustuivat yhteisomistukseen. Ensimmäisen kuluttajaosuuskunnan perustamisen myötä 1840-luvulla osuustoiminta teki todellisen läpimurtonsa. Pohjois-Englannissa sijaitsevan Rochdalen kaupungin kutojat pyrkivät saamaan lakoillaan työnantajansa hyväksymään työehtosopimuksen. Tämän epäonnistuttua kutojat alkoivat miettiä vaihtoehtoisia keinoja toimeentulon turvaamiseksi. Osuustoiminta-aktivistien kanssa käydyt keskustelut johtivat osuuskaupan perustamiseen ja kulutusosuuskunnan perustamiskokous pidettiin vuonna 1844. (Tuominen 2005, 10-11, hakupäivä 22.10.2012.)

Maailmantalouden murros 1990-luvun alussa merkitsi osuustoiminnalle kaikkialla maailmassa muutosta, vanhojen rakenteiden uudistumista, uusien tehtävälajien kasvua ja itsearvioinnin tarvetta. Perinteisten rakenteiden uudistumisella on suuremmat kansantaloudelliset kerrannaisvaikutukset kuin uusien pienosuuskuntien synty ja kasvu voivat tuottaa. Uudet osuuskunnat haluavat usein korostaa eroavaisuuksia vanhojen osuuskuntien liikemerkkeihin ja -tunnuksiin. (Koskiniemi 1998, 21-22.)

2.2 Osuuskuntatoiminta

Osuuskunta on yritys, jonka tavoitteena on tukea jäsenten taloutta ja elinkeinoa tai muita yhteisiä tavoitteita. Osuuskunnan jäsenmäärä ja siten myös pääoma voi vaihdella, koska laki ei määrittele minimipääomaa. Ellei säännöissä ole toisin päätetty, osuuskunnan jäsenillä on yhtäläinen päätösvalta osuuskuntaa koskevissa asioissa. Taloudellisena yrityksenä osuuskunnalla on niin sanottu kaksoisluonne, koska sen kautta pyritään paitsi edistämään jäsentensä hyvinvointia myös hyvään tulokseen. (Liikala 2010, 5, hakupäivä 23.2.2012.)

Suomessa osuuskuntalaki säätelee yritystoimintaa. Vuoden 2001 Osuuskuntalaki korostaa enemmän taloudellista näkökulmaa kuin kansainvälistä aatepohjaa (Liikala 2010, 5, hakupäivä 23.2.2012). Osuuskuntalakia ollaan uudenaikaistamassa niin, että osuuskunnat pystyvät kilpailemaan entistä paremmin osakeyhtiöiden kanssa ja täten yrittäjäksi alkaminen helpottuisi (Akkanen 2012, 6-7). Osuuskuntalaki 1488/2001, 1 luku, 2 § määrittelee osuuskunnan seuraavasti:

”Osuuskunta on yhteisö, jonka jäsenmäärää eikä osuuspääomaa ole ennalta määrätty. Osuuskunnan tarkoituksena on jäsenten taloudenpidon tai elinkeinon tukemiseksi harjoittaa taloudellista toimintaa siten, että jäsenet käyttävät hyväkseen osuuskunnan tarjoamia palveluita taikka palveluita, jotka osuuskunta järjestää tytäryhtiönsä avulla tai muulla tavalla.”

Osuuskunnat voidaan jakaa tehtäviensä ja toimintansa tarkoituksen mukaan eri luokkiin. Ensimmäisenä luokkana ovat täysosuosuuskunnat, jotka ovat sellaisia, joissa kaikki jäsenet ovat osuuskunnan palveluksessa ja joiden jäsenistä yksikään ei toimi osuuskunnan ulkopuolella. Osuuskunnalla ei myöskään ole palveluksessaan ulkopuolisia. Täysosuosuuskunta on jäsentensä yhteiseen työskentelyyn perustuva elinkeinoyritys. Nämä osuuskunnat muistuttavat uusosuosuuskuntia, joita muun muassa työttömät ovat perustaneet taloudellisesti vaikeina aikoina. (Laurinkari 2004, 26-27.)

Toisena luokkana ovat tukemisosuosuuskunnat, joiden tehtävänä on auttaa jäseniään heidän ammattinsa harjoittamisessa tai taloudenpidossa. Tällainen osuuskuntamuoto voi toimia esimerkiksi toimittajien tai keikkamuusikkojen osuuskuntana. Osuuskunnan jäsenten työpanos ei ole osuuskunnan käytössä, vaan osuuskunta on jäsentensä palveluksessa. Tukemisosuosuuskunnat voidaan jakaa edelleen hankinta- ja markkinointiosuuskuntiin. Hankintaosuuskunnan tehtävänä on hankkia jäsenilleen hyödykkeitä. Esimerkkinä tällaisista osuuskunnista voidaan mainita kuluttajien osuuskunnat (tarjoavat jäsenilleen

päivittäistavaroita) ja kauppiaiden osto-osuuskunnat (ostavat paikallisten tuottajien tuotteita). Markkinointiosuuskuntien tehtävänä on koota, jalostaa ja markkinoida jäsentensä hyödykkeitä. Taloudellinen merkitys on suurempi markkinointiosuuskunnissa kuin hankintaosuuskunnissa. (Tuominen 2005, 20, hakupäivä 22.10.2012.)

3 ARVOT JA PERIAATTEET OSUUSTOIMINNASSA

Sanaa arvo käytetään tarkoittamaan kahta erilaista käsitettä joista toinen viittaa etiikkaan ja toinen siihen, miten arvostamme asian tai esineen ominaisuuksia. Arvo-käsitteellä on monia määrittelyjä ja kuvailuja:

- Arvo on asia, jota pidämme tärkeänä.
- Arvot ovat valintoja.
- Arvot ovat yleisiä taipumuksia pyrkiä tiettyihin päämääriin.
- Arvot pohjautuvat sekä järkeen että tunteisiin.
- Yhteisöjen ja yritysten tasolla arvot ovat yhteisön tahtotila.

Arvo on yläkäsite ja sillä on monia lähisukulaisia kuten: arvostukset, ihanteet, hyveet ja joskus myös uskomukset. Eli arvot ovat enemmän kuin konkreettiset tilanteet. (Aaltonen & Junkkari 2003, 59-60.)

Periaatteet ovat enemmän mittapuuna kuin käskyinä osuustoiminnassa. Periaatteiden tulee rajoittaa ja estää joitakin toimenpiteitä, mutta samalla ne kannustavat toisiin. Ei riitä, että kysytään, noudattavatko osuuskunnat periaatteiden kirjainta. On tärkeää tietää, että noudattavatko osuuskunnat periaatteiden henkeä ja näkykö jokaisen periaatteen tarjoama visio yksin ja yhdessä osuuskunnan päivittäisessä toiminnassa. Periaatteet ovat enemmänkin tukevia ponnistus pohjia ja lisäenergian lähteitä osuuskuntien jatkuvalla menestykselle. Niitä ei tule pitää rautaisina käskyinä, joista tulee pitää kirjaimellisesti kiinni. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 16, hakupäivä 23.2.2012.)

Osuustoiminnalla on pitkä aatteiden historia. Käytännön yritystoiminnassa osuustoiminnan arvot ja periaatteet ovat eläneet jo yli 150 vuotta. Osuustoiminnalliseen ajatteluun ovat vaikuttaneet viimeisten kymmenen sukupolven aikana monet teoreetikot. Suurin osa tuosta ajattelusta on koskenut osuustoiminnan arvoja. Kaikki maailman suuret uskonnot ja ideologiat ovat myös vaikuttaneet osuuskuntien kehitykseen. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 12, hakupäivä 23.2.2012; Liikala 2010, 6, hakupäivä 23.2.2012.)

3.1 ICA:n rooli periaatteiden ja arvojen määrittelyssä

ICA (International Co-operative Alliance) eli Kansainvälinen osuustoimintaliitto on Yhdistyneiden kansakuntien eli YK:n jälkeen maailman suurin kansainvälinen järjestö. ICA on perustettu vuonna 1895 ja sen pyrkimyksenä on osuustoiminnallisen kentän yhtenäistäminen, osuustoiminnan edustaminen kansainvälisellä tasolla sekä yhteisten lähtökohtien ja periaatteiden luominen, joihin jokainen osuuskunta ympäri maailmaa voi samaistua. (Muukka 2011, 8.)

Ensimmäisen maailmansodan ja sosialismin nousun paineessa ICA päätti, että on aika tarkastaa yhä laajenevan ja kansainvälistyvän osuustoimintakentän periaatteet. ICA määritteli mitä nämä periaatteet ylipäättänsä ovat, tämä työ saatiin päätökseen vasta 1930-luvulla. Alkuperäisesti periaatteita oli neljätoista, joista päädyttiin seitsemään periaatteeseen, koska alkuperäiset periaatteet olivat ristiriidassa keskenään. Näitä seitsemää periaatetta kuitenkin tarkastettiin uudelleen ja vuoden 1966 ICA:n kokouksessa niitä muutettiin. Muutoksena oli, että poliittinen puolueettomuus ja käteismyynnin periaatteet poistettiin ja näiden tilalle otettiin osuustoiminnallisten järjestöjen keskinäisen yhteistyön periaate. Tällä tavoin ICA korosti periaatteiden yleismaailmallisuutta. (Muukka 2011, 8-9.)

Osuustoiminnan identiteettiä (omakuvaa) koskeva kannanotto hyväksyttiin ICA:n 100-vuotisjuhlakongressissa vuonna 1995 Manchesterin yleiskokouksessa. Kannanotto määrittelee osuuskunnan ”itsenäiseksi henkilöyhteisöksi, johon jäsenet liittyvät vapaaehtoisesti toteuttaakseen yhteisesti omistamansa ja demokraattisesti hallitsemansa yrityksen avulla taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tarpeitaan ja tavoitteitaan”. Määrittely on tarkoituksellisesti laaja-alainen, koska osuuskunnat ovat erilaisia ja niiden jäsenillä tulee olla vapauksia toiminnan organisoinnissa. (Muukka 2011, 8-9.)

3.2 Perusarvot

Perustana osuustoiminnassa ovat omatoimisuuden, omavastuisuuden, demokratian, tasa-arvon, oikeudenmukaisuuden ja solidaarisuuden arvot. ICA:n mukaan omatoimisuus pohjautuu siihen käsitykseen, että kaikki ihmiset voivat ja heidän tulisi pyrkiä ottamaan kohtalonsa omiin käsiinsä. Osuustoimintaväen mielestä ihminen voi kehittyä kunnolla

ainoastaan tekemällä yhteistyötä muiden kanssa. Osuustoimintaan osallistumalla ja tukemalla osuuskunnan kasvua jäsenille kertyy taitoja ja ymmärrystä muista ihmisistä sekä laajempi kuva siitä yhteiskunnasta, jonka osa he ovat. (Liikala 2010, 6, hakupäivä 23.2.2012.)

Ostavastuisuus tarkoittaa sitä, että jäsenillä on vastuuta osuuskunnastaan, sen perustamisesta ja jatkuvasta elinvoimaisuudesta. Jäsenten velvollisuutena on myös edistää osuustoimintaa perheidensä, ystäviensä ja tuttaviansa keskuudessa. Omavastuisuus tarkoittaa myös jäsenten velvollisuutta valvoa, että osuuskunta pysyy riippumattomana julkisista ja muista yrityksistä. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 13, hakupäivä 23.2.2012.)

Osuuskunnat perustuvat tasa-arvoisuuteen ja oikeudenmukaisuuteen. Perusyksikkö osuuskunnassa on jäsen, joka on joko yksilö tai ryhmä. Yksi keskeinen ominaisuus, joka erottaa osuuskunnan pääomayrityksestä, on ihmiskeskeisyys. Osuuskunnan jäsenillä on oikeus osallistua, saada tietoja, tulla kuulluksi ja vaikuttaa päätöksentekoon. Jäsenten tulisi olla mahdollisimman tasa-arvoisessa asemassa, mikä voi olla hankalaa suurissa osuuskunnissa tai osuuskuntien yhteenliittymissä. Oikeudenmukaisuuden toteuttaminen on jatkuva haaste osuuskunnissa ja sillä tarkoitetaan tapaa, jolla osuuskunta kohtelee jäseniään. Jäseniä tulisi kohdella oikeudenmukaisesti silloin, kun heitä palkitaan heidän osallistumisestaan osuuskuntaan. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 13, hakupäivä 23.2.2012.)

Viimeinen perusarvo on solidaarisuus, joka takaa sen, ettei osuustoiminta ole pelkkää kapeaa oman edun peittämismuotoa. Osuustoiminta on enemmän kuin jäsenten yhteenliittymä, se on myös kollektiivi (yhteistoiminnallinen yksikkö). Jäsenten velvollisuus on varmistaa kaikkien jäsenten oikeudenmukainen kohtelu. Mielessä on aina pidettävä yhteinen etu. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 13, hakupäivä 23.2.2012.)

3.3 Eettiset arvot

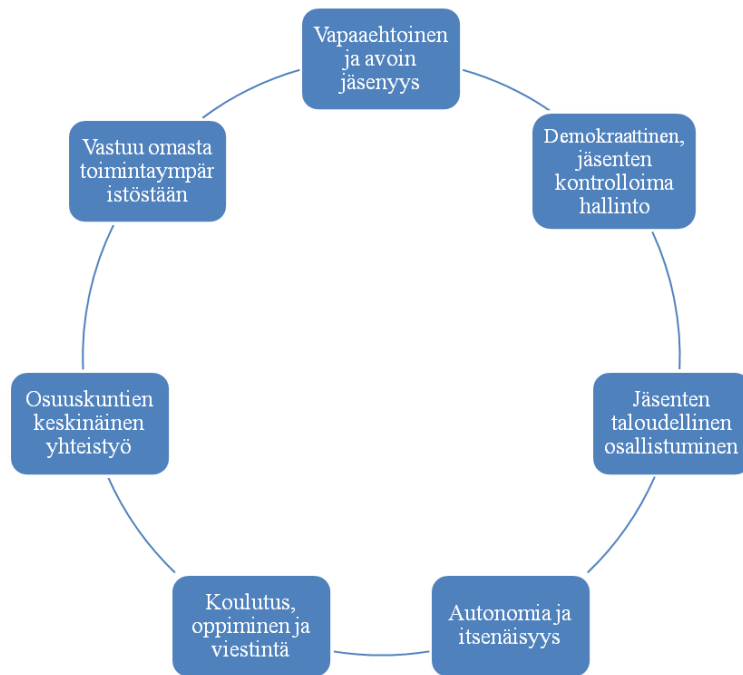
Perustellusti voidaan väittää, että osuustoiminnan edustamat eettiset arvot näkyvät myös joidenkin pääoma- ja valtionyhtiöiden toiminnassa. Osuustoiminnassa eettisillä arvoilla on kuitenkin aivan erityinen merkitys. Erityisen tärkeitä ne olivat osuuskuntien synty-

sä 1800-luvulla. Nämä eettiset arvot ovat: rehellisyys, avoimuus, yhteiskunnallinen vastuu ja muista ihmisistä välittäminen. Rehellisyyden perinteeseen liittyen osuuskuntien päämääränä on ollut rehellinen liiketoiminta jäsenten kanssa, mikä puolestaan on johtanut rehelliseen kanssakäymiseen myös ei-jäsenten kanssa. Tästä syystä osuuskunnat ovat myös noudattaneet avoimuutta. Osuuskuntien ollessa julkisia yrityksiä ne antavat säännöllisesti jäsenille sekä suurelle yleisölle että valtiovallalle runsaasti tietoja toiminnastaan. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 15, hakupäivä 23.2.2012.)

Muut eettiset arvot ovat syntyneet osuuskuntien suhteesta niihin yhteisöihin, joissa ne toimivat. Yhteisöjen jäsenille osuuskunnat ovat avoimia, ja ne ovat sitoutuneet kannustamaan ihmisiä omatoimisuuteen. Osuuskunnat ovat aina kollektiivisia instituutioita, jotka toimivat yhdessä tai useammassa yhteisössä. Perinteisesti ne ovat kantaneet huolta esimerkiksi yhteisön yksilöiden terveydestä ja taloudellisesta toimeentulosta. Siksi osuuskunnilla on velvoite olla sosiaalisesti vastuullisia kaikessa toiminnassaan. (Liikala 2010, 7, hakupäivä 23.2.2012.)

3.4 Periaatteet

Osuuskuntien ytimen muodostavat periaatteet ovat riippuvaisia toisistaan. Yhden periaatteen laiminlyönti vähentää muidenkin merkitystä, tämä riippuvuus voidaan kuvata alla olevan kuvan 1 avulla. Osuuskuntia ei pitäisi arvostella yhden periaatteen perusteella vaan katsoa, miten ne pitävät kiinni periaatteista kokonaisuutena. Vuonna 1995 ICA määritteli osuustoiminnan periaatteet, niitä on kaikkiaan seitsemän. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 16, hakupäivä 23.2.2012; Liikala 2010, 7, hakupäivä 23.2.2012.)

Kuva 1. Osuustoiminnan periaatteet

Ensimmäinen periaate on vapaaehtoinen ja avoin jäsenyys. ”Osuuskunnat ovat vapaaehtoisia organisaatioita, jotka ilman sukupuolista, yhteiskunnallista, rodullista, poliittista tai uskonnollista syrjintää ovat avoimia kaikille, jotka voivat käyttää osuuskunnan palveluja ja ovat valmiita noudattamaan jäsenyyden velvoitteita.” Periaate tarkoittaa sitä, että osuuskunnan ja sen ensisijaisesti palvelevien ihmisten välillä täytyy olla erityinen suhde. Tuon suhteen pitäisi määritellä osuuskunnan harjoittama liiketoiminta sekä vaikuttaa tapaan, jolla se harjoittaa liiketoimintaa ja olla perusta sen tulevaisuuden suunnitelmille. Jäsenyyden merkityksen tunnustamisen täytyisi myös merkitä, että osuuskunta palvelee erityisen hyvin jäseniään, mikä on sen olemassaolon tärkein syy. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 16-19, hakupäivä 23.2.2012.)

Toinen periaate on demokraattinen jäsenhallinto. ”Osuuskunnat ovat jäsentensä hallitsevia demokraattisia organisaatioita. Päätöksentekoon aktiivisesti osallistuva jäsenistö määrää niiden toimintalinjoista. Luottamushenkilöinä toimivat miehet ja naiset ovat vastuussa toiminnastaan jäsenistölle. Perusosuuskunnissa jäsenillä on yhtäläinen äänioikeus (jäsen/ääni). Myös muun asteisissa osuuskunnissa hallinto on järjestetty demokraattisesti.” Periaatteen sisältö kuvaa osuuskunnille tyypillistä äänestysmenettelyä. Perusosuuskunnissa tämä periaate on itsestäänselvyys. Muissa osuuskunnissa äänestysmenettely on avoin perustuen siihen, että osuuskuntien uskotaan itse pystyvän parhaiten

päättämään, mikä kulloinkin on demokraattista. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 19-20, hakupäivä 23.2.2012.)

Kolmas periaate on jäsenten taloudellinen osallistuminen. ”Jäsenet osallistuvat yhdenvertaisesti ja oikeudenmukaisesti osuuskunnan pääoman kartuttamiseen ja hallitsevat sitä demokraattisesti. Ainakin osa pääomasta on yleensä osuuskunnan omaisuutta. Jäsenyyden edellyttämälle osuusmaksulle jäsenet saavat yleensä vain rajoitetun koron tai eivät korkoa lainkaan. Ylijäämän jäsenistö osoittaa yhteen tai useampaan seuraavista tarkoituksista: osuuskunnan kehittämiseen perustamalla (mikäli mahdollista) ainakin osaksi jakamattomia rahastoja, etuihin jäsenille suhteessa heidän käyttämiinsä palveluihin tai jonkin muun jäsenistön hyväksymän toiminnan tukemiseen.” Osuuskunnat toimivat siten, ettei pääoma hallitse vaan palvelee. Osuuskunnat ovat olemassa jäsentensä tarpeita varten. Periaate kuvaa sitä, miten jäsenet sekä sijoittavat osuuskuntaan että päättävät miten ylijäämä käytetään. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 20, hakupäivä 23.2.2012.)

Neljäs periaate on itsenäisyys ja riippumattomuus. ”Osuuskunnat ovat itsenäisiä, jäsentensä hallitsemia, omatoimisuuteen perustuvia organisaatioita. Mahdollisten sopimusten tekeminen muiden organisaatioiden kanssa valtiovalta mukaan luettuna tai ulkopuolisen pääoman hankinta tapahtuu jäsenten demokraattista hallintoa tai osuuskunnan itsenäisyyttä vaarantamatta.” Yhteiskunta vaikuttaa kaikkialla maailmassa osuuskuntien toimintaan ja se myös päättää osuuskuntia koskevasta lainsäädännöstä. Osuuskuntien tulisi pyrkiä avoimiin ja selkeisiin suhteisiin yhteiskunnan kanssa. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 22, hakupäivä 23.2.2012.)

Viides periaate on koulutus, oppiminen ja viestintä. ”Osuuskunnat tarjoavat jäsenilleen, luottamushenkilöilleen, liikkeenjohdolleen ja henkilöstölleen mahdollisuuden koulutukseen ja oppimiseen tehokkaan osallistumisen toteuttamiseksi osuuskunnan kehittämiseen. Osuuskunnat viestivät suurelle yleisölle sekä etenkin nuorisolle ja mielipidevaikuttajille osuustoiminnan luonteesta ja sen eduista.” Perinteisesti osuustoimintaliike on sitoutunut harjoittamaan koulutusta. Koulutus merkitsee enemmän kuin tiedon jakamista tai kannatuskehotusta. Se merkitsee sitä, että jäsenet, luottamushenkilöt, liikkeenjohto ja henkilöstö saadaan ymmärtämään osuustoiminta-ajatuksen, käytännön rikkauden ja moninaisuuden. Oppiminen merkitsee sitä, että osuuskunnassa toimivilla on tarpeelliset

tiedot ja taidot hoitaa tehtävänsä tehokkaasti. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 22-23, hakupäivä 23.2.2012.)

Kuudes periaate on osuuskuntien keskinäinen yhteistyö. ”Osuuskunnat palvelevat jäsenistöään tehokkaimmin ja vahvistavat osuustoimintaliikettä harjoittamalla keskinäistä yhteistyötä paikallisesti, alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.” Tätä periaatetta on noudatettu vaihtelevalla menestyksellä 1850-luvulta lähtien, mutta sen merkitys on ollut suurimmillaan 1990-luvulla. Osuuskuntien täytyy voida vapaasti ilman yhteiskunnan sekaantumista liittoutua, sulautua ja perustaa keskenään yhteisyrityksiä. Käytännön tehokas yhteistyö takaa parhaiten osuuskuntien vaikutusmahdollisuudet. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 23, hakupäivä 23.2.2012.)

Viimeinen eli seitsemäs periaate on vastuu omasta toimintaympäristöstään. ”Osuuskunnat toimivat yhteisöjensä kestäväen kehityksen hyväksi jäsenten päättämällä tavalla.” Ensisijaisesti osuuskunnat ovat olemassa jäseniään varten. Läheinen suhde jäseniin tietyllä maantieteellisellä alueella sitoo osuuskunnat myös tiiviisti toimintaympäristöönsä. Osuuskunnilla on velvollisuus varmistaa toimintaympäristönsä taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävä kehitys. Osuuskunnan jäsenten pitää päättää, miten paljon ja millä tavoin osuuskunnat osallistuvat yhteisöjensä toimintaan. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 24, hakupäivä 23.2.2012.)

4 OSUUSKUNTATOIMINNAN EDISTÄMINEN

Osuustoiminnan ammattilaisten eli aiemmin osuustoimintaan osallistuneiden henkilöiden osallistuminen uusosuuskuntien koulutus- ja neuvontatehtäviin sekä konkreettiset liikesuhteet, ovat nopein ja luontevin tapa yhteyksien rakentamiseksi perinteisten ja uusien yritysten välillä (Koskiniemi 1998, 23).

4.1 Organisaatiossa oppiminen

Ihminen ei ole yksin työssään eikä vapaa-aikanaan. Tämän vuoksi hänellä on hyvä mahdollisuus hyödyntää kaikkea vuorovaikutusta omassa oppimisessaan ja kehittymisessään. Oppiminen muilta ei ole välttämättä itsestänselvyys. Se edellyttää oppijalta tiettyä nöyryyttä, oman rajallisuutensa tunnistamista ja muiden asiantuntemuksen ja osaamisen arvostamista. Jotta pystyy ottamaan vaikutteita ja oppia muilta ihmisiltä, täytyy itsellä olla jokin ”puute”. Jos ihminen on täysin tyytyväinen itseensä ja osaamiseensa, hän ei ole kykenevä oppimaan muilta, koska ei tällöin kykene näkemään vuorovaikutustilanteita kehittymismahdollisuuksina. (Moilanen 2001, 144.)

Yhteisöä, jossa yksilöt ovat omatoimisia ja itsenäisiä oppimisessaan, kutsutaan oppivaksi organisaatioksi. Itseohjautuvuudessa ja omatoimisuudessa on menty niin pitkälle, että on ajateltu oppijoiden selviävän vähäisellä organisaation tuella ja ohjauksella. Joissakin tilanteissa itseohjautuvuus on toimiva tapa, mutta ei kaikissa organisaatioissa eikä kaikkien yksilöiden kanssa. Itseohjautuvuutta voidaan käyttää silloin, kun organisaatiossa on totuttu muutoksiin ja oppijat ovat joutuneet erilaisiin oppimistilanteisiin. Tällöin oppiminen on luonnollinen osa työyhteisöä ja siellä työskentelevien toimintaa. (Moilanen 2001, 143.)

Teoria, joka käsittelee yksilön oppimista työorganisaation muodostamassa ympäristössä, kutsutaan organisaationaaliseksi oppimiseksi. Teoria kuvaa työpaikalla oppimista ongelman ratkaisuna, mutta olosuhteiden rajaamana yksilöiden oppimisena. Teorian se on ennemminkin kuvaus oppimisen esteistä ja haasteista kuin aidosta oppimisesta organisaatiossa. Jos organisaation halutaan kehittyvän ja ihmisten oppivan omat työruutiinit ylittäviä asioita, siihen tarvitaan ulkopuolista konsulttiapua. (Järvinen, Koivisto & Poikela 2000, 95-96.)

Kouluttajien aktiivinen puhuminen ja esiintyminen ovat jäänne ajoista, jolloin kouluttajan tiedon ajateltiin olevan tärkein anti koulutustilaisuudessa. Ajatukset pitäisi kääntää pääläelleen ja nähdä tiedon rooli koulutuksessa aivan toisin. Koulutuksiin osallistujilla on usein tietoa niin paljon, että se olisi syytä saada yhteiseen käyttöön. Suurin osa ihmisistä on tottunut aktiivisuuteen omassa oppimisessaan ja työssään. Tämän vuoksi kuunteleminen ja lukeminen eivät välttämättä ole paras mahdollinen tapa koulutustilaisuudessa. (Moilanen 2001, 147.)

4.2 Yrittäjyyslähäisyyden hyödyntäminen opinnoissa

Yrittäjyyden korkeakouluopetus ja kasvava kysyntä ovat tuoneet keskusteluun yrittäjyydestä myös yrittäjyyskasvatuksen käsitteen. Yrittäjyyskasvatus on yrittäjyyttä ammatinharjoittamisena huomattavasti laajempi käsite. Tämän kasvatuksen tuloksena syntyy yritteliäisyyttä kaikilla yhteiskunnan tasoilla, yritystoiminnan vahvistumista ja uutta yritystoimintaa. Yrittäjyyskasvatus on elinikäistä oppimista, jossa ihmisen koulutus- ja oppimispolkujen eri vaiheissa yrittäjyyteen kytkeytyvät valmiudet kehittyvät ja täydentyvät. Kasvatuksen ja koulutuksen tehtävänä on tukea yrittäjyyden kehittymistä toimintatavaksi, jossa asenne, halu ja tahto toimia yhdistyvät tietoihin ja korkeaan osaamiseen. (Opetusministeriö 2009, 7, hakupäivä 24.9.2012.)

Yrittäjyyskasvatus sai 1990-luvun alun laman vuosina työvoima- ja elinkeinopoliittisen merkityksen, jonka ensisijainen lähtökohta oli vaikea työllisyystilanne. Nykymuotoinen yrittäjyyskasvatus on alkanut 1990-luvun puolivälissä, kun opetushallitus asetti vuonna 1992 yrittäjyyden neuvottelukunnan, jonka tehtävänä oli määritellä yrittäjyyden käsitteen sekä ehdottaa ja toteuttaa erilaisia malleja yrittäjyyden edistämiseksi. Vuonna 2006 valmistui ammattikorkeakoulujen yhteinen yrittäjyysstrategia. Strategiaan liittyy tavoite, jonka mukaan joka seitsemäs ammattikorkeakoulusta valmistuva opiskelija on aloittanut yrittäjätöiden 10 vuoden kuluessa tutkinnon suorittamisesta vuonna 2010. (Opetusministeriö 2009, 25-26, hakupäivä 24.9.2012.)

Yrittäjyysopetuksen tarjonta on kehittynyt viimeisen kahden- kolmenkymmenen vuoden aikana. Se on vakiinnuttanut asemansa korkeakoulujen opetustarjonnassa. Läntiset teollisuusmaat ovat kehittäneet vauhdilla opetustarjontaa ja yrittäjyyteen erikoistuneita yksiköitä. Tämä kehitys on seurausta pienyritysten kasvusta ja työllistävästä vaikutukses-

ta. Pienyritykset luovat vakautta työmarkkinoille ja samalla hyvinvointiyhteiskuntaan uusia palvelumalleja ikärakenteen muuttuessa. Korkeakoulujen tehtävänä yrittäjyyden edistämiseksi liittyy yrittäjämäisen asenteen vahvistamiseen, tämän vuoksi korkeakoulujen opettajilla tulee olla valmiudet yrittäjyyskasvatukseen, yrittäjyyden opettamiseen ja sen edistämiseen. Ammattikorkeakoulujen erityisenä tehtävänä pidetään tuen antamista yrittäjäpolven vaihdoksissa. (Poikela 2005, 159; Opetusministeriö 2009, 23-24, hakupäivä 24.9.2012.)

4.3 E-oppimisen hyödyntäminen osuustoiminnan kehittämisessä

E-oppimisella tarkoitetaan sellaista oppimistoimintaa, joka virittyy ja konkretisoituu verkkoaineistojen, -tehtävien, -keskustelujen ja -työskentelyn parissa vuorovaikutteiseksi prosessiksi. Vuorovaikutuksen luonne voi olla inhimillinen tai tekninen, mutta pääasia on, että vuorovaikutus aiheuttaa oppijassa sellaista toimintaa, joka vaikuttaa oppijan ajatuksiin ja toimintaan. Ydin e-oppimisessa on verkossa tapahtuvissa vuorovaikutuksellisissa prosesseissa. Vuorovaikutus on aina rajoittunutta yksilökeskeisessä oppimisessa, mikä ei kuitenkaan tarkoita, ettei oppiminen voi olla siitä huolimatta laadukasta. Tällöin yksilön omakohtaiset oppimisen taidot ovat silloin ratkaisevat. Parhaimmillaan inhimillinen vuorovaikutus verkossa on varsin tuottavaa ja hedelmällinen prosessi, jonka vaikutukset voivat olla syvällisiä. (Verkko-oppimisen haasteet ja mahdollisuudet 2005, hakupäivä 29.10.2012.)

E-oppimisessa tarvitaan ajattelumallin muutos entisestä opettajakeskeisestä ajattelumallista oppijakeskeiseen ajattelumalliin, koska kysymys on aikuisten oppimisesta. E-oppimisella voidaan tarkoittaa seuraavia asioita: verkkopohjainen oppiminen, tietokoneavusteinen oppiminen, virtuaaliset luokkahuoneet ja digitaalinen yhteistyö. (Grönfors 2002, 118.)

5 OSUUSKUNTAKYSELY

5.1 Tutkimuksen toteutus

Käytimme tutkimuksessamme kahta erillistä sähköpostikyselyä, joista toinen lähetettiin osuuskuntayrittäjille ja toinen asiantuntijoille, joilta saa apua osuuskunnan perustamiseen ja yritystoiminnan ylläpitoon. Kyselylomake, joka lähetettiin osuuskuntayrittäjille, on liite 1 ja kyselylomake, joka lähetettiin osuuskuntia auttaville järjestöille ja asiantuntijoille, on liite 2.

Hahmottelimme kyselyt aluksi tietojenkäsittelyohjelmaan ja lähetimme ne ohjaajillemme tarkastettavaksi. Hyväksynnän jälkeen siirsimme kysymykset Webropoliin, jonka kautta myös lähetimme kyselyt valitulle joukolle. Webropol Oy on vuodesta 2002 toiminut suomalainen perheyritys, jonka ohjelmien avulla voi toteuttaa Internet-kyselyitä. Valitsimme Webropol-kyselyn, koska olemme käyttäneet ohjelmaa aikaisemmin ja ohjelma koostaa raportin kyselyn vastauksista. Valmis raportti nopeuttaa kyselyn analysointia. (Webropol 2012, hakupäivä 25.10.2012.)

Kyselymme koostuivat suurimmalta osin avoimista kysymyksistä, sillä halusimme henkilöiden omia mielipiteitä mahdollisimman paljon esille. Valitsimme liite 1 kyselyn vastaajiksi yhteensä kuusi osuuskuntaa, joista kaksi on vasta toimintansa aloittanutta opiskelijaosuuskuntayritystä, yksi on pidempiaikainen opiskelijaosuuskuntayritys ja kolme muuta yrityselämässä toimivaa osuuskuntayritystä. Kysely lähetettiin kaikille osuuskuntien jäsenille. Kyselymme tavoitteena oli kartoittaa kuinka paljon tietoa osuuskunnan perustamis- ja toimintavaiheessa kyselyyn vastaajat olivat saaneet.

Osuuskuntatoimintaa tukeville asiantuntijoille ja järjestöille lähetetty kysely (liite 2) sisälsi pelkkiä avoimia kysymyksiä. Lähetimme kyselyn sellaisille tahoille, jotka mielestämme ovat ensisijaisia tiedonlähteitä osuuskuntaa perustettaessa, esimerkiksi kunnan yrityspalvelut ja valtakunnalliset osuustoimintakeskukset ja -toimijat. Kyselyn tavoitteena oli saada tietoa siitä, minkälaista tukea ja apua on saatavilla osuuskunnan perustamis- ja toimintavaiheessa. Selvitimme myös onko kyselyyn vastaajilla omia tietopankkeja, josta osuuskuntayrittäjä voi hakea tietoja. Tavoitteenamme oli myös selvittää

vastaajien mielipidettä siitä, kenelle osuuskuntamuoto sopii ja miten osuuskuntatoimintaa voitaisiin kehittää Suomessa.

5.2 Osuuskuntayrittäjien vastaukset

Kysely, joka lähetettiin osuuskuntayrittäjille, sisälsi 37 vastaanottajaa, joista 14 vastasi. Eli vastausprosenttimme oli 37,8 %.

5.2.1 Tukitoimet osuuskuntatoiminnan aloittamiseksi

Kaaviosta 1 käy ilmi, että vastaajista 40 % on hakenut tietoa Internetistä ja käytetyimpiä sivustoja olivat Pellervo-Seuran ja Patentti- ja rekisterihallituksen eli PRH:n ylläpitämät sivustot. Muutamat vastaajista mainitsivat myös YTJ:n eli yritys- ja yhteisötietojärjestelmän, joka on PRH:n ja Verohallituksen yhdessä ylläpitämä tietojärjestelmä. Kyselymme mukaan oppilaitoksen ja toisen osuuskuntayrittäjän asiantuntemus ovat olleet apuna yhteensä 42 %:lla vastaajista. Tämän mukaan vertaistukeminen koetaan tärkeäksi aloittaessa osuuskuntayrittämistä. Yllättävintä oli se, että vain 11 % vastaajista oli käyttänyt yritysneuvojan maksuttomia palveluita yrityksen perustamiseen liittyen.

Kaavio 1.

5.2.2 Tiedon määrä ennen osuuskuntatoiminnan aloittamista

Tässä kysymyksessä oli vain kaksi kohtaa, jotka vastaajat saivat valita: kyllä tai ei. Kyselymme toisella kysymyksellä halusimme tietää osuuskuntalaisten mielipidettä siitä, ovatko he saaneet tarpeeksi tietoa osuuskuntatoiminnasta ennen toiminnan aloittamista. Puolet (50 %) vastaajistamme kertoi saaneensa tarpeeksi tietoa osuuskunnan perustamisvaiheessa ja puolet (50 %) koki saaneensa liian vähän tietoa. Olimme yllättyneitä siitä, kuinka selkeä jako mielipiteissä oli. Oletimme, että enemmistö vastaajista olisi saanut liian vähän tietoa, koska osuuskunta ei vielä ole niin tunnettu yritysmuoto.

5.2.3 Toivotut tukitoimet

Seuraava kysymys jatkoi aihetta luontevasti, sillä halusimme tietää millaista tukea tulisi saada esimerkiksi aloittaessa toimintaa tai toiminnan aikana. Vastaajamme kokivat, että valmentava kurssi tai perustamisopas olisi hyvä ennen toiminnan aloittamista. Kokeneempien osuuskuntayrittäjien tuki koettiin myös tarpeelliseksi. Osuuskuntien toiminnasta tulisi myös opettaa enemmän, kun nykyisin painopiste opetuksella on lähinnä osakeyhtiöissä. Tämä on sinällään järkevää, sillä osakeyhtiö on yksi suosituimpia yhtiömuotoja Suomessa, mutta pitäisi myös muistaa, että se ei ole ainoa yhtiömuoto. Erään vastaajan mielipide kitetyttääkin nämä kaikki toiveet hyvin:

”Osuuskunnan perustamisen-opas voisi olla hyvä tiedon lähde, ettei jokaisen tarvitse etsiä Internetistä tietoa. Oppaaseen vain tärkeimmät ja oleelliset tiedot ja kaikki ylimääräinen rajataan pois. Osuuskunnan vanhemmilta perustajilta saatu tuki oli hyvä, ja toivon sen jatkuvan myös tulevaisuudessa. Jatkossa aikaisemmat toimitusjohtajat voisivat olla aluksi enemmän perehdyttämässä aloittavaa ryhmää ja erityisesti toimitusjohtajaa. Myös koulun kurseilla voisi enemmän perehtyä osuuskunnan toimintaan. Painotus on yhä edelleen osakeyhtiössä.”

5.2.4 Osuuskuntatoiminnan edistäminen

Kohtaan vastasi 11 henkilöä. Yli puolet vastaajista (72 %) haluaisivat lisätä osuuskunnan tunnettavuutta. Muutamit vastaajista (18 %) haluaisivat osuuskunnasta enemmän osakeyhtiömäisen varsinkin voittoperiaatteellisesti. Ainoastaan yksi vastaaja oli sitä

mieltä, että osuuskunta muoto on jo tarpeeksi tunnettu ja lainsäädännöllä sitä ollaan parantamassa entisestään.

5.2.5 Mielenpitoet osuuskuntatoiminnasta

Vastaajien mielestä osuuskunta on helppo yritysmuoto aloittelevalla yrittäjälle, joka ei halua kaikkea vastuuta itselleen vaan nauttii yhdessä tekemisestä. Osuuskunnan perustamisen helppuus ja purkamisen helppuus olivat myös vahvasti esillä vastaajien keskuudessa. Mielenpitoet osuuskuntatoiminnasta eivät olleet juuri muuttuneet toiminnan aikana tai jos olivat muuttuneet niin pelkästään positiiviseen suuntaan. Tärkeimpänä yksittäisenä asiana pidettiin sääntöjen selkeyttä, sillä osuuskunnissa vaihtuvuus voi olla suurta, jolloin yhteiset pelisäännöt helpottavat vaihdoksia.

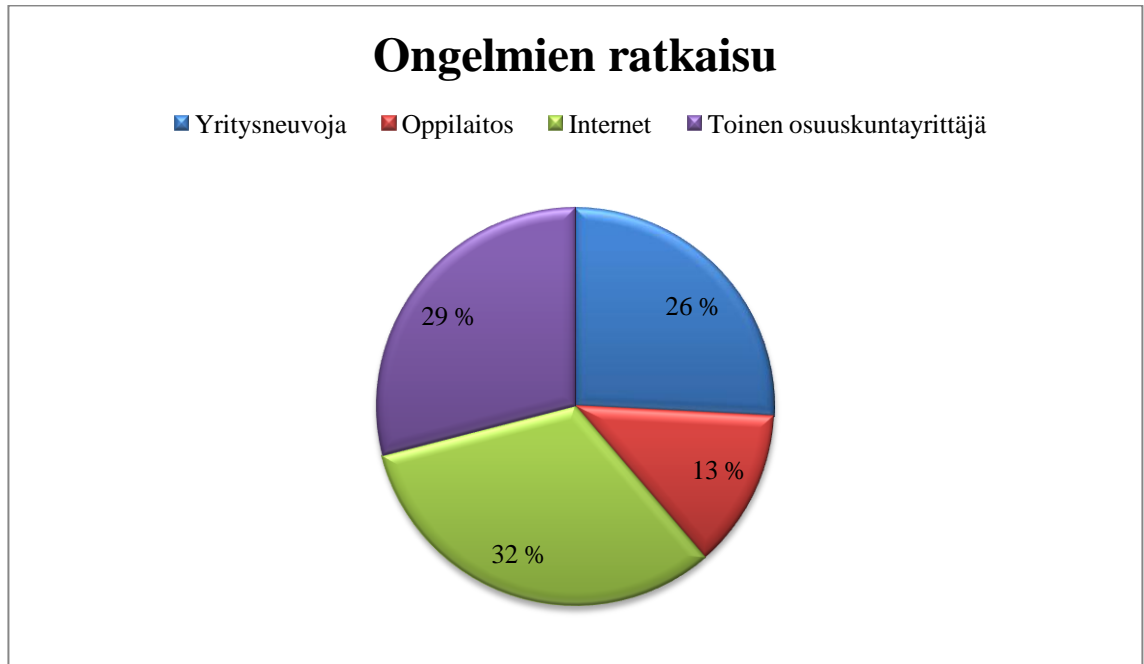
”Hankaluuksia voi tulla jos säännöt eivät ole erittäin selkeitä. Ihmisten vaihtuvuus tuottaa myös yllättävän paljon ylimääräistä tuskaa.”

5.2.6 Osuuskuntatoiminnan arvot ja periaatteet

Suurimmalla osalla tähän vastanneista osuuskuntatoiminnan taustalla ei ollut minkäänlaisia arvoja tai periaatteita. Heidän mielestään osuuskunta oli vain yritysmuoto muiden joukossa. Yksi vastaajista kertoi heidän yrityksensä arvojen olevan: nuoruus, innovatiivisuus, luovuuden ja uusien ratkaisujen arvostaminen.

5.2.7 Ongelmien ratkaisu

Kaaviossa 2 kuvataan sitä, mistä osuuskuntayrittäjät hakevat tietoa tai apua. Vastaajista 26 % kääntyisi yritysneuvojan puoleen. Tämä on yllättävää, että yritysneuvojaan ei olla yhteydessä silloin, kun osuuskuntaa perustetaan, mutta ongelmatilanteessa yritysneuvojan tietotaitoon luotetaan enemmän. Vastaajista 32 % etsisi tietoa Internetistä ja 29 % kääntyisi toisen osuuskuntayrittäjän puoleen. Suurin osa vastaajistamme on opiskelija-osuuskunnan perustaneita Kemi-Tornion ammattikorkeakoulussa opiskelevia ja silti oppilaitoksen puoleen kääntyisi vain 13 % vastaajista. Tämä on yllättävä tulos, koska koululla on kaikki resurssit opiskelijaosuuskuntien auttamiseen, eikä siitä synny kustannuksia opiskelijoille.

Kaavio 2.

5.3 Tulokset osuuskuntatoimintaa tukevilta yksiköiltä

Liite 2 lähetettiin yhdelletoista (11) vastaanottajalle ja heistä vastasi viisi, eli vastausprosenttimme oli 45 %. Saimme vastaajiltamme paljon sellaista tietoa, jota emme itse olleet löytäneet yrityksemme perustamisvaiheessa. Meille kerrottiin myös mahdollisuuksista saada rahoitusta opinnäytetyöllemme, koska Pellervo-Seura tukee osuustoimintaa koskevien opinnäytteiden ja gradujen tekemisprosessia.

5.3.1 Tukitoimet yritystoiminnan alkuvaiheessa

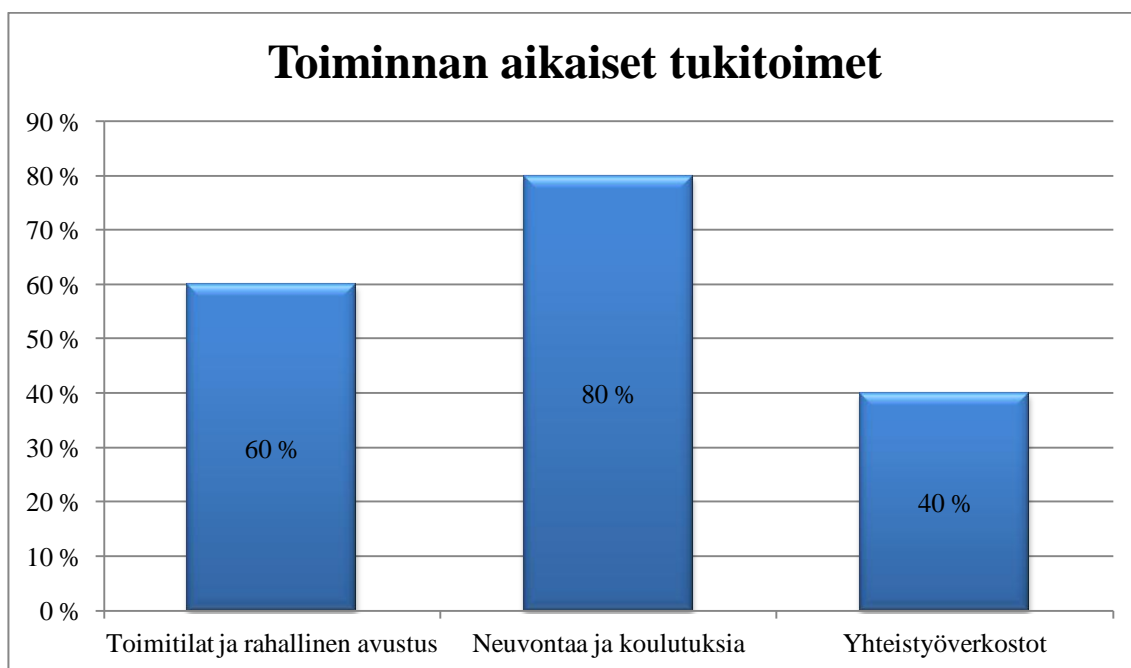
Työ- ja elinkeinotoimistot (TE-toimistot) tarjoavat starttirahaa ensisijaisesti tukemaan yrittäjän toimeentulon yritystoimintaa käynnistettäessä. Aloittaville yrittäjille tarjotaan myös toimitiloja vuokralle ja yritysneuvontaa. Pellervo-Seura ja Tampereen seudun osuustoimintakeskus ovat perehtyneet paremmin osuuskuntatoimintaan ja tarjoavat sekä täsmäkoulutuksia että neuvontapalveluita.

”Pellervolla on tarjolla pienosuustoiminnan verkkosivut sekä tilattava osuuskunnan perustamista koskeva materiaalipaketti. Osuustoimintalehden Uusi osuustoiminta -sivut ovat erityisesti pienyritysten kehittymistä

varten. Osuuskunnan hallintohenkilön käsikirja sopii mainiosti myös pienosuuskunnille ja Pellervon lakipalvelu auttaa ongelmatilanteissa.”

5.3.2 Toiminnan aikaiset tukitoimet

Kaaviosta 3 voimme todeta, että yli puolet vastaajista (60 %) tarjoavat jo toiminnassa oleville osuuskunnille toimitiloja ja rahallista avustusta. Tämä avustus tarjotaan yritystoiminnan kehittämiseen, markkinointiin ja tuotekehitykseen. Kaksi vastaajaa (40 %) tarjoaa erilaisia yhteistyöverkostoja, jotka voivat myös tuoda työtilauksia osuuskunnille. Lähes kaikki vastaajat (80 %) tarjoavat erilaisia neuvontaa ja koulutuspalveluja. Esimerkiksi Pellervo-Instituutin tarjoamat yrityskoulutukset tarjoavat erinomaista käytännön tietoa osuuskunnan pyörittämisestä. Sama instituutti tarjoaa lisäksi lakipalveluita. Tässä kysymyksessä monet vastaajat tarjosivat samoja tukitoimia toimintansa aloittaville yrityksille.

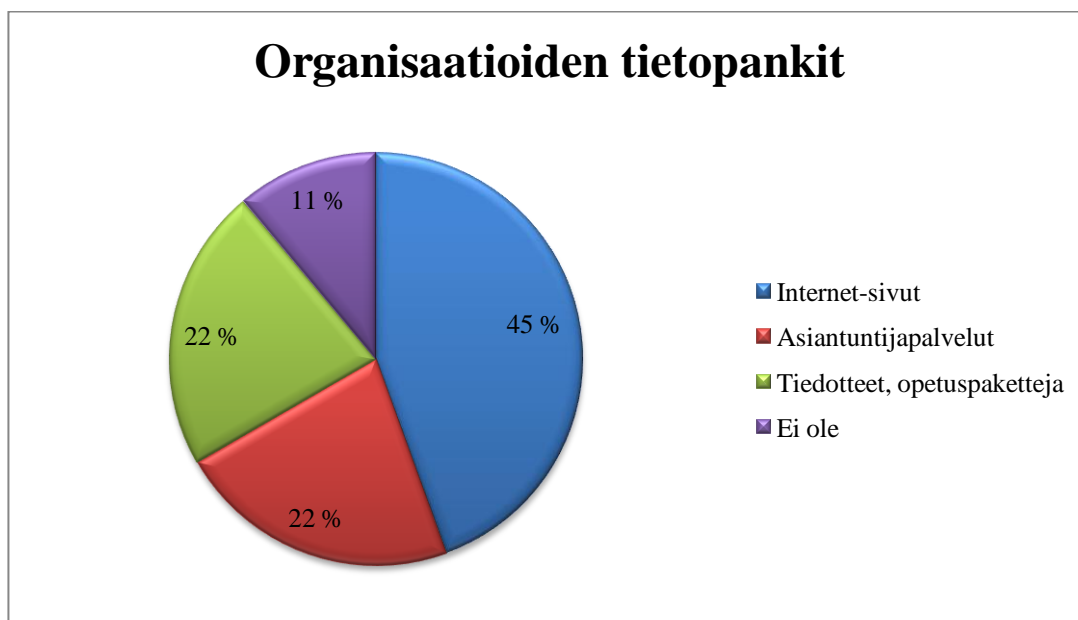

Kaavio 3.

5.3.3 Organisaatioiden tietopankit

Kaaviossa 4 kuvataan millaisia tietopankkeja tai -paketteja tukitoimijoilta löytyy. Pellervo-Seuralta löytyy erilaisia osuustoimintaan liittyviä materiaaleja kuten digikirjasto,

tiedotteita ja opetuspaketteja. Ylitornion kunnalla on käytössään kunnan oma yritysluetelo, joka löytyy kunnan Internet-sivuilta. Yksi vastaajista kertoi, että heillä ei ole omia tietopankkeja käytössään, vaan he käyttävät valmiita Internetistä löytyviä tietopankkeja. Myös yritysneuvojille löytyy oma materiaalipankki Tampereen seudun osuustoimintakeskukselta, jos he haluavat perehtyä osuustoimintaan tarkemmin.

Kaavio 4.

5.3.4 Osuuskuntatoiminnan kehittämistoimet

Opinnäytetyömme kannalta tämä kysymys on luultavasti tärkein. Kuten ICA:n määrittelemässä viidennessä periaatteessa koulutuksen ja oppimisen todetaan olevan tärkeää, myös eräs vastaajamme totesi, että osuuskuntatoimintaa voisi käyttää pehmeänä laskuna yrittäjyyteen opiskeluaikoina. Saman vastaajan mielestä osuuskuntayrittämistä tulisi tarjota työttömille vaihtoehtona kotona olemisen sijaan. TE-toimiston mielestä olennaisinta olisi integroida osuustoiminnallisen yrittäjyyden neuvonta osaksi perusyrittäjäneuvontaa, koska Suomessa on jo yli 90 osuuskuntatoimintaan erikoistunutta neuvojaa. Pellerovo-Seura tekee osuuskuntatoiminnan imagotyötä tarkoituksenaan lisätä osuuskuntatoimintamuotoisen yrittämisen tunnettavuutta erityisesti päättäjien ja mielipidevaikuttajien keskuudessa. Vastaajien mielestä valtio voisi tukea osuuskuntien perustamista esimerkiksi verotuksen keinoin ja kehittämällä jonkin täysin uuden tukimuodon osuuskuntia varten.

5.3.5 Osuuskunta yritysmuotona

Osuuskuntatukijoiden mielestä osuuskunta on paras vaihtoehto sellaisille henkilöille, jotka haluavat joukkovoimasta tukea. Osuuskunta on myös hyvä vaihtoehto osaikaisille yrittäjille, koska sen parhaita puolia ovat joustavuus ja vastuunjakaminen. Toisaalta se sopii myös henkilöille, jotka työskentelevät mieluummin yksin, mutta eivät halua perustaa yritystä yksin. Samalla yhdessä yrittäminen voi tuoda sellaista lisäarvoa jota ei toisentyppisissä yritysmuodoissa saavuteta. Ennen osuuskuntayrittäjäksi alkamista olisi hyvä olla hieman aikaisempaa työkokemusta ja osaamista.

5.4 Urban Flow opiskelijaosuuskunnan kokemukset

Vuonna 2009 Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu (KTAMK) aloitti LiikeAkatemian koikeilun, jonka tavoitteena on tuottaa uusia yrittäjiä Kemi-Tornion talousalueelle. Opiskelumallin peruseriaatteet otettiin Jyväskylän Tiimiakatemia ja Tampereen Proakatemia, joissa kyseinen malli on ollut käytössä jo useampia vuosia. Opiskelumallissa opiskelijat perustavat oman yrityksen ja toteuttavat oikeaa yritystoimintaa itsenäisesti koulusta riippumattomana toimijana. Opiskelu tapahtuu yritysmaailman toimeksiantojen kautta. Kurssimuotoinen opiskelu loppuu toisen vuoden jälkeen ja opettajat korvataan valmentajilla eli henkilöillä, jotka ovat eräänlaisia ryhmänohjaajia. Valmentajan tehtävä on auttaa opiskelijoita ongelmatilanteissa, kuitenkin puuttumatta yrityksen toimintaan. He myös huolehtivat siitä, että opiskelijat saavat kerättyä tarvittavat opintopisteet valmistukseen ajallaan. Opiskelijayritys Urban Flow Osk. perustettiin vuonna 2011 syyskuussa ja sen perustajajäsenenä toimi 14 Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun kolmannen vuoden liiketalouden opiskelijaa, joilla ei ollut aikaisempaa kokemusta yrittämisestä.

Urban Flow Osk. yritysmuodoksi valittiin osuuskunta, koska alkupääomaa ei ole määritetty, niin kuin osakeyhtiössä. Kaikkien yrityksen jäsenien ollessa opiskelijoita, heillä ei olisi ollut varaa sijoittaa yhteensä 2500 euroa pääomaa, joka vaaditaan osakeyhtiön perustamiseen. Osuuskuntamuoto sopii lyhytaikaiseen yritystoimintaan osakeyhtiötä paremmin ja perustajajäsenien suuren määrän vuoksi osuuskunta on luonteva vaihtoehto. Kaikilla osuuskunnan jäsenillä on erilaisia osaamisalueita ja taustoja, joten jokainen sai keskittyä omaan erityisosaamiseen. Tulevaisuutta ajatellen osuuskunta on mahdollinen

muuttaa osakeyhtiöksi, jos osuuskunnan jäsenistä joku olisi halunnut yksin jatkaa yrityksen toimintaa valmistumisen jälkeen.

Yritystä perustettaessa Urban Flow Osk:n jäsenet etsivät itse kaiken tiedon Internetistä, koska he olivat ensimmäinen opiskelijaosuuskunta Kemi-Tornion ammattikorkeakoulussa. Tietoa osuuskunnista ja niiden perustamisesta oli melko vähän saatavilla. Yrityksen perustaminen täytyi jättää syksyille, koska vielä keväällä ei ollut täyttä varmuutta siitä, ketkä jatkavat koulua syksyllä. Tämä oli hyvä asia, koska syksyyn mennessä koulusta oli lähtenyt yksi opiskelija ja tullut kolme lisää. Näin ollen osuuskunnan jäseniltä ei mennyt turhaa rahaa Patentti- ja rekisterihallituksen muutosilmoituksiin, vaan kaikki perustamisasiat saatiin hoidettua yhdellä asiakirjalla. Yrityksen perustaminen kesti tämän vuoksi melko kauan ja uusiin toimitiloihin muuttaminen hidasti prosessia vielä lisää.

Perustamisprosessia olisi voinut nopeuttaa yritysneuvojan apu ja tietotaito. Koulun puolelta osuuskunnan jäsenet olisivat toivoneet opintojakson, jossa olisi käsitelty kaikki yrityksen perustamisen vaiheet ja he olisivat saaneet perustaa yrityksen opintojakson aikana. Kurssin tulisi myös sisältää todellisen elämän faktatietoa kirjanpidosta, eikä pelkästään esimerkkejä oppikirjoista. Tähän voisi pyytää konsulttiapua esimerkiksi tilitoimistosta. Opintojaksossa voisi olla tutustumiskäyntejä paikallisissa yritysmaailman osuuskunnissa.

Opiskelumallin ollessa niin uusi Kemi-Tornion alueella, Urban Flow Osk:n jäsenet olisivat halunneet kokeneemman valmentajan vinkkejä yrityksen perustamisesta. He olisivat voineet käydä opintomatalla joko Jyväskylässä tai Tampereella. Tästä matkasta olisivat hyötynneet niin LiikeAkatemian opiskelijat kuin valmentajatkin. Tampereen mallissa yritysopinnot alkavat toisena opiskeluvuotena ja Jyväskylän mallissa ensimmäisenä vuotena. Tällöin opiskelijat ovat saaneet yrityksen perustettua ja toimimaan täydellä teholla kolmanteen vuoteen mennessä, jolloin he voivat keskittyä täysin toimeksiantoihin. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun LiikeAkatemian mallissa yritystoiminnan alkaessa vasta kolmantena vuotena, opiskelijat pääsevät keskittymään toimeksiantoihin vasta kolmannen vuoden loppupuoliskolla. Yritystoiminta ei pääse kunnolla edes alkamaan, kun opiskelijat jo valmistuvat ja lähtevät eri teille.

Taulukko 1 kuvaa täydellisen oppimisen mallia sovellettuna koulu- ja organisaatiomaailmaan. Täydellinen oppiminen tunnetaan myös aktiivisena oppimisena. Oppiminen voidaan ymmärtää ongelmien sekä ristiriitojen ratkaisemiseksi että työssä kehittymiseksi. Koulussa opettajien motivaatio herättää oppilaiden mielenkiinnon, kun taas organisaatioissa kyseenalaistetaan vallitseva käytäntö. ”Mitä voisimme tehdä toisin?” LiikeAkatemia mallissa yhdistetään nämä kaksi asiaa toisiinsa. Ensimmäisinä opiskeluvuosina opettajat herättävät opiskelijoiden mielenkiinnon tätä mallia kohtaan ja kolmantena vuonna opiskelijat muodostavat oman työorganisaationsa, jolloin ongelmien ratkaisu jää opiskelijoiden vastuulle, tällöin jo opitut asiat tukevat käytäntöä ja päätöksentekoa. Koulussa arvioidaan opitun asian toimivuutta, kun taas organisaatioissa arvioidaan koko prosessia. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun opiskelumallissa nämä kaksi kulkevat rinnakkain. Esimerkiksi kirjanpidon kurssilla opitun asian hyödyntäminen suoraan organisaatioon ei ole niin helppoa. Kirjanpidon kurssi päättyy tenttiin, kun oikeassa yrityksessä ”tentti” on tilinpäätös ja vasta sen jälkeen osuuskunnan jäsenet huomasivat, mitä asioita he olisivat voineet tehdä toisin, järkevämmiin. Akatemia-malli antaa valmiudet nopeaan siirtymiseen koulusta työelämään. (Mäkitalo & Wallinheimo 2012, 12-13.)

Koulussa	Organisaatiossa
1. Motivointi herättää oppilaan mielenkiinnon	1. Kyseenalaistetaan vallitseva käytäntö
2. Orientointi auttaa oppilasta järjestämään kokonaiskuvan	2. Analysoidaan käytäntö
3. Sisäistäminen tarkoittaa uuden asian mieleenpainamista	3. Mallinnetaan uusi ratkaisu ja tutkitaan uutta mallia
4. Ulkoistaminen on uuden mallin soveltamista	4. Otetaan uusi malli käyttöön
5. Arvioidaan opitun asian toimivuutta	5. Arvioidaan koko prosessia
6. Kontrolli oman oppimisen tarkastelua ja korjaamista	6. Vakiinnutetaan ja laajennetaan uusi käytäntö

Taulukko 1.

6 POHDINTA

Olemme itsekin osuuskuntayrittäjiä ja vuosi 2012 on Yhdistyneiden kansakuntien määrittämä kansainvälinen osuustoiminnan vuosi. Suomessa osuuskuntatoiminnan maine on vanhanaikainen, koska niitä pidetään edelleen ”puuhastelupajoina”, kuten Minna Simoska (simolaisen osuuskunta Virtatiimin toimitusjohtaja) aiheesta totesi Ylen haastattelussa. Muualla Euroopassa osuuskuntatoimintaa arvostetaan enemmän, esimerkiksi Espanjassa ULGOR-osuuskunta on suurtalouksien keittiökoneita ja laitteita valmistava suurin alan yritys. Osuuskuntien käsite on myös huomattavan laaja, sillä esimerkiksi Mastercard ja Visa, molemmat ovat tuhansien paikallisten pankkien yhteisesti omistamia osuuskuntia. Yllättävänä pidimme kuitenkin erään vastaajan mielipidettä siitä, että osuuskunnat olisivat vain suurten toimijoiden yritysmuoto, kun itse olemme omassa yrityksessämme kokeneet juuri päinvastaisen reaktion. Meitä ei ole pidetty ”oikeana yrityksenä”, koska emme ole osakeyhtiö. Vastaajan mielipiteen saattaa kuitenkin selittää se, että Suomen tunnetuimpia ja suurimpia osuuskuntia ovat S-ketju ja osuuspankit. (Koskiniemi 1998, 36; Hansmann 1999, 402–403, hakupäivä 11.10.2012; Antikainen 2012, hakupäivä 24.2.2012.)

Osuustoiminnan periaatteet muodostavat liikkeen syvimmän olemuksen. Johdettuina liikkeen toimintaan alusta alkaen vaikuttaneista arvoista, periaatteet ovat osuuskuntien rakenteiden pohja ja määrittävät samalla osuustoimintaliikkeelle ominaiset asenteet. Periaatteet ovat se punainen lanka, jolla osuustoiminta ihmiset kehittävät yhteisöjään tai organisaatioitaan. Ne ovat käytännön periaatteita, joita ovat muovanneet sekä sukupolvien kokemukset että filosofiset aatteet. Periaatteiden ja arvojen avulla osuustoimintaihminen toiminta on tehokasta, osuuskunnat ovat omaleimaisia ja osuustoimintaliike arvokas. Huomasimme myös sen, että mitä enemmän syvennyimme osuustoimintaan niin, sitä enemmän se alkoi saada uskonnon ominaisia piirteitä. Tutkimuksessamme saimme selville, että uudet osuuskuntayrittäjät eivät painottaneet osuuskuntien perinteisiä arvoja, vaan he olivat puhtaasti yrittäjäasenteella liikkeelle tavoitteenaan puhdas voitto. (Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008, 24, hakupäivä 23.2.2012)

Tutkimuksessamme tuli ilmi, että osuuskuntayrittäjät toivoivat enemmän osuuskuntaan perehdyttäviä kursseja. Kurseilta toivotaan käytännönläheisyyttä, kuten esimerkiksi osuuskunnan kirjanpito, perustaminen ja hallinto. Havaitsimme itse myös tämän tarpeen, kun olimme aloittaneet oman osuuskuntamme. Käytäntö oli täysin erilaista teori-

aan verrattuna. Kuten Koskiniemikin toteaa, että nopein ja luontevin tapa uusien yhteysien rakentamiseksi vanhojen ja uusien yritysten välillä, on osuustoiminnan ammattilaisten osallistuminen uusosuuskuntien koulutus- ja neuvontatehtäviin.

Oppijan halu ottaa vastuuta omasta oppimisestaan korostuu verkkoympäristössä. Vähillä resursseilla toimittaessa opetuksen tulisi tukea hyvin monenlaisia oppijoita. Conventus-projekti on luomassa yleiseurooppalaista Moodle-pohjaista osuustoiminnan oppimiskeskusta verkkoon, jolloin heidän tulisi huomioida edellä mainittu kohta. Conventus-hankkeen pitäisi myös pelkän verkko-opetuksen lisäksi järjestää alueellisia seminaareja. Moodle-ympäristöä voisi käyttää tiedotuskanavana näistä tapahtumista. Osuustoiminta on kuitenkin yhdessä tekemistä, joten siinä tulisi mielestämme toimia yhdessä yhteisissä tapaamisissa, eikä ainoastaan kotona tietokoneen välityksellä.

Kysely, jonka toteutimme tähän opinnäytetyöhön, voitaisiin toteuttaa kolmen vuoden sisään uudestaan ja tutkia onko osuuskuntien asema parantunut ja onko osuuskunnista saatavilla enemmän informaatiota kuin tällä hetkellä oli. Jos uusi osuuskuntalaki on tullut voimaan siihen mennessä, voisi myös tutkia sen vaikutuksia mielipiteisiin osuuskunnista ja varsinkin sitä, lisäkö uusi osuuskuntalaki osuuskuntien määrää Suomessa..

Osuuskunta on vielä melko tuntematon yritysmuoto, vaikka osuuskuntatoimintaa onkin ollut Suomessa jo yli 100 vuotta ja Suomi on maailman osuustoiminnallisimman maa. Tutkimuksen kohteena voisi olla osuuskuntamallin tunnettavuus. Tutkimus voitaisiin toteuttaa ensin kvantitatiivisena, jolloin saataisiin suurempi otanta ja näistä vastaajista valikoitaisiin tietty joukko kvalitatiiviseen kyselyyn. Lisäksi voitaisiin haastatella Kemi-Tornion alueen osuuskuntatoimintaa erikoistunutta henkilöä. Näillä tutkimusmenetelmillä saataisiin paljon laadullista ja määrällistä tietoa, jota voitaisiin hyödyntää osuuskuntatoiminnan edistämiseksi. Lapissa uusien yritysten perustaminen on erittäin ajankohtainen asia, sillä seuraavan 10 vuoden sisään sukupolvenvaihdoksessa vaihtuu neljäsosa Lapin yrityksistä. (Aula 2012, 3.)

Osuustoimintaa voitaisiin kehittää Suomessa juuri linkittämällä yritystoimintaa ja yrityskasvatusta enemmän opetukseen. Samalla tulisi painottaa osuuskuntien yritysmäistä luonnetta enemmän kuin pelkkää hyväntekeväisyyttä ja ”puuhastelu” mielikuvaa. Vaikka meidänkin opiskelijayrityksemme aloitti tavoitteena pelkästään voitto ja missionamme oli saavuttaa riittävästi rahaa maailmanympärimatkaan. Tämä käsitys tosin sotkee sitä

osuuskunnan periaatetta, jonka tarkoituksena ei ole jakaa ylijäämää voittona, vaan käyttää sitä lähinnä osuuskunnan toiminnan kehittämiseen. Huomasimme kuitenkin, että projekteja yhdessä tekemällä opimme paljon sellaisia asioita, joita normaalissa luokko-opetuksessa ei olisi oppinut. Meidän 14 henkinen yrityksemme kasvoi todella kiinni toisiinsa ja meistä muodostui oikea työyhteisö. Emme ole koskaan olleet näin mahtavassa oppimisympäristössä, jossa kaikki tuntevat toisensa henkilökohtaisella tasolla ja tulevat toimeen keskenään. Aina voi kysyä neuvoa ja tukea toiselta osuuskuntalaiselta. Vaikka emme maailmanympärysmatkaa saavuttaneetkaan, saimme jotain parempaa: Täysin uuden oppimiskokemuksen ja muistorikkaan vuoden. Osuustoiminta on todettu myös hyväksi yritysmuodoksi opiskelijoille ja aloittaville yrittäjille, sillä Tampereen Proakatemiassa ja Jyväskylän Tiimiakatemiassa, jotka ovat toteuttaneet tätä yrittäjäläheistä mallia jo vuosia, suurin osa yrityksistä on osuuskuntia. Osuustoimintaa tutkinut professori Tapani Köppä toteaaakin, että yksilön etu on nykyisin ainoa tärkeä asia. Osuustoiminnalla voitaisiin kuitenkin luoda yhteistä vaurautta. (Niemeläinen 2012, hakupäivä 20.10.2012; Tiimiakatemia 2012, hakupäivä 6.11.2012; Proakatemia 2012, hakupäivä 6.11.2012.)

7 LÄHTEET

- Aaltonen, Tapio & Junkkari, Lari 2003. Yrityksen arvot ja etiikka. Juva: WS Bookwell Oy.
- Antikainen, Hillevi 2012. Osuuskunta on yritys eikä puuhastelupaja. Hakupäivä 24.2.2012.
<http://yle.fi/alueet/lappi/2012/02/osuuskunta_on_yritys_eika_puuhastelupaja_3272098.html>
- Aula, Minna 2012. Yrityksille kaivataan potentiaalisia jatkajia. Lounais-Lappi 29.10.2012, 78.
- Grönfors, Terttu 2002. Työstä oppiminen – Action Learning. Työssä oppiminen – e-learning. Vantaa: Dark Oy
- Hansmann, Henry.1999. Cooperative Firms in Theory and Practice. Hakupäivä 11.10.2012.
<<http://www.law.yale.edu/documents/pdf/Faculty/Hansmanncooperativefirms.pdf>>
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Pauli 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Järvinen, Annikki & Koivisto, Tapio & Poikela, Esa 2000. Oppiminen työssä ja työyhteisössä. Juva: WS Bookwell Oy.
- Kananen, Jorma 2008. Kvali - Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
- Koskiniemi, Erkki 1998. Osuustoiminnallinen yhteisyrittäminen. Helsinki: Tammer-Paino Oy.
- Laurinkari, Juhani 2004. Osuustoiminta: Utopiasta kansainvälisen yrittämisen muodoksi. Kuopio: Suomen graafiset palvelut Oy.
- Liikala, Arja 2010. Yhdessä yrittämällä eteenpäin. Katsaus osuustoimintaan ja satakuntalaisiin työosuuskuntiin. Hakupäivä: 23.2.2012.
<http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/17141/2010_D_1_Osuuskunnat_Liikala.pdf?sequence=1>
- Meretniemi, Irma & Ylönen, Hanna 2008. Yrityksen perustajan käsikirja. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.
- Moilanen, Raili 2001. Oppivan organisaation mahdollisuudet. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Muukka, Hanna 2011. Ihmiskeskeisemmän omistajuuden ja yrittäjyyden jäljillä - tarkastelussa osuustoiminnan periaatteet ja arvot. Hakupäivä: 11.4.2012.
<http://www.pellervo.fi/kirjasto/text/ihmiskeskeisemman_hm2011gradu.pdf>.
- Mäkitalo, Eino & Wallinheimo, Kirsi 2012. Virtuaaliset ympäristöt – Innostava oppiminen, tehokas koulutus. Vantaa: Hansaprint Oy.
- Niemeläinen, Johannes 2012. Raha on karannut ihmisten ulottumattomiin. Hakupäivä: 20.10.2012. <<http://www.taloussanomat.fi/ihmiset/2012/08/02/raha-on-karannut-ihmisten-ulottumattomiin/201234639/12>>
- Oikeusministeriö 2012. Osuuskuntalainsäädännön uudistaminen muun yhteisölainsäädännön kehitystä vastaavasti. Hakupäivä 6.11.2012.
<<http://www.om.fi/Etusivu/Valmisteilla/Lakihankkeet/Yhtiooikeus/1290610060428>>
- Opetusministeriö, koulutus- ja tiedepolitiikan osasto 2009. Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat. Hakupäivä 24.9.2012.
<<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/opm07.pdf?lang=fi>>
- Osuustoiminnan neuvottelukunta 2008. Osuustoiminnan arvot ja periaatteet 2000-luvulle. Kansainvälisen Osuustoimintaliiton osuustoiminnan identiteettiä koskeva

- kannanotto. Hakupäivä 23.2.2012.
<http://www.pellervo.fi/aate/osuust_periaatteet.pdf>
- Osuustoiminta Suomessa. Hakupäivä 23.2.2012.
<http://www.osuustoiminta.coop/2012/ost_suomessa_luelisaa.html>
- Poikela, Esa 2005. Osaaminen ja kokemus. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.
- Proakatemia 2012. Proakatemiassa toimivat yritykset. Hakupäivä 6.11.2012.
<<http://www.proakatemia.fi/proakatemian-yritykset/>>
- Saranne, Marika, tuntiopettaja, Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Henkilökohtainen tiedonanto 22.3.2012.
- Tiimiakatemia 2012. Tiimit. Hakupäivä 6.11.2012.
<<http://www.tiimiakatemia.fi/aiheet/tiimit/>>
- Tuominen, Pasi 2005. Paikallisuus ja alueellisuus osuustoimintayritysten liiketoiminnassa. Hakupäivä 22.10.2012.
<<http://www.pellervo.fi/kirjasto/text/progradutuominenpasi.pdf>>
- Verkko-oppimisen haasteet ja mahdollisuudet 2005. Hakupäivä 29.10.2012.
<<http://www.uta.fi/tyt/verkkotutor/verkkopedagogiikka/index.php?valinta=14>>
- Vilka, Hanna 2007. Tutki ja mittaa - määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Webropol 2012. Hakupäivä 25.10.2012. <<http://w3.webropol.com/finland/yritys/tietoa-yrityksesta>>

LIITELUETTELO

Liite 1 1(2)

Arvoisa vastaanottaja,

Olemme kaksi viimeisen vuoden liiketalouden opintoja suorittavaa osuuskuntanuorta Kemi-Tornion ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötämme osuustoiminnan edistämisestä Suomessa. Opinnäytetyömme toimeksiantajana on EU-rahoitteinen Conventus- projekti, jonka tarkoituksena on luoda yleiseurooppalainen osuustoiminnan informaatio- ja edistämissivusto Internetiin. <http://some.lappia.fi/blogs/conventus/>

Vastauksenne on meille erittäin tärkeä ja vastaustenne avulla voidaan kehittää osuustoimintaa Suomessa ja Euroopassa.

Pyydämme vastauksianne maanantaihin 24.9.2012 mennessä.

Ystävällisin terveisin

Katariina Talma ja Miikka Enbuske

1. Mitä tukea tai tietoa olette saaneet ennen osuuskuntatoiminnan aloittamista?
(Voi valita useamman vaihtoehdon)

- Yritysneuvojan asiantuntemus
- Hain itse tietoa Internetistä, mistä sivustosta? _____
- Käytössä oli olemassa olevan osuuskuntayrittäjän asiantuntemus
- Oppilaitoksesta, mikä oppilaitos? _____
- Jostain muualta, mistä? _____

2. Saitteko tarpeeksi tietoa osuuskuntatoiminnasta ennen toiminnan aloittamiset?

- Kyllä
- Ei

3. Millaista tukea mielestänne tulisi saada? (Esimerkiksi aloittaessa toimintaa tai toiminnan aikana?)

Liite 1 2(2)

4. Miten edistäisitte osuuskuntatoimintaa?

5. Miksi valitsitte osuuskuntamuodon ettekä jotain muuta yritysmuotoa?

6. Mitä mieltä olette osuuskuntatoiminnasta? Onko mielipiteenne muuttunut toiminnan aikana?

7. Onko teidän osuuskuntatoimintanne takana arvoja/periaatteita? Jos on, niin voitko mainita ne.

8. Jos osuuskuntatoiminnassanne tulee avun tai tiedon tarve, kenen puoleen kääntytte? (Voi valita useamman vaihtoehdon)

- Yritysneuvoja
- Oppilaitos
- Haen itse tietoa Internetistä, mistä sivustosta? _____
- Käännyn kokeneemman osuuskuntayrittäjän puoleen
- Jokin muu, mikä? _____

Liite 2 1(2)

Arvoisa vastaanottaja,

Olemme kaksi viimeisen vuoden liiketalouden opintoja suorittavaa osuuskuntanuorta Kemi-Tornion ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötämme osuustoiminnan edistämisestä Suomessa. Opinnäytetyömme toimeksiantajana on EU-rahoitteinen Conventus- projekti, jonka tarkoituksena on luoda yleiseurooppalainen osuustoiminnan informaatio- ja edistämissivusto Internetiin. <http://some.lappia.fi/blogs/conventus/>

Vastauksenne on meille erittäin tärkeä ja vastaustenne avulla voidaan kehittää osuustoimintaa Suomessa ja Euroopassa.

Pyydämme vastauksianne maanantaihin 24.9.2012 mennessä.

Ystävällisin terveisin

Katariina Talma ja Miikka Enbuske

1. Millaista tukea tarjoatte osuustoiminnan alkuvaiheessa oleville yrittäjille?

2. Millaista tukea tarjoatte jo toiminnassa oleville osuuskunnille?

Liite 2 2(2)

3. Onko organisaatiollanne olemassa oleva ”tietopankki” tai materiaalilähde, josta osuuskuntayrittäjä voi hakea tietoa? Jos on, niin voitteko mainita sen.

4. Miten mielestänne osuuskuntatoimintaa voisi edistää tai kehittää Suomessa?

5. Millaisille henkilöille tai yrittäjäksi aikoville osuuskunta on paras vaihtoehto?

Liitteistä tehdään liiteluettelo, joka on omalla sivulla ennen varsinaisia liitesivuja. Liiteluettelo on numeroimaton otsikko ja merkitään sisällysluetteloon ja tekstiin näin: LII-
TELUETTELO.

Liitteissä esitetään sellainen aineisto, joka tuntuu tarpeelliselta, muttei kokonaan sovi tekstiin sijoitettavaksi, kuten piirustukset, ohjelmalistaukset ja poikkeavankokoiset graafiset esitykset.

Myös liitettä on aina kommentoitava tekstissä. Sellaista liitettä ei pidä käyttää, johon ei ole tekstissä viitattu. Liitteiden tulee olla sellaisenaan itsenäisesti ymmärrettävissä. Liitteissä itsessään tulee olla kaikki niiden tulkintaan tarvittava informaatio: otsikko ja kuvan tai taulukon seloste. (Liite 1.)